

คู่มือว่าด้วยรายการที่ต้องตรวจสอบตามอนุสัญญาว่าด้วย
สิทธิของคนพิการ พ.ศ. 2551

2015

สารบัญ

<u>บทนำ.....</u>	<u>4</u>
<u>หลักการและแนวคิดขั้นพื้นฐาน.....</u>	<u>6</u>
<u>การยอมรับความพิการว่าเป็นประเด็นสิทธิมนุษยชน</u>	<u>6</u>
<u>การไม่เลือกปฏิบัติและความเท่าเทียม</u>	<u>7</u>
<u>การเลือกปฏิบัติอย่างทวิคูณ</u>	<u>8</u>
<u>พันธกรณีของรัฐ.....</u>	<u>8</u>
<u>รายการที่ต้องตรวจสอบ.....</u>	<u>9</u>
<u>การยอมรับอย่างเท่าเทียมเบื้องต้นกฎหมาย.....</u>	<u>11</u>
<u>การเข้าถึงได้.....</u>	<u>15</u>
<u>อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ พ.ศ. 2551.....</u>	<u>20</u>

ผู้เขียน: Kalpalata Dutta

Kalpalata Dutta เป็นผู้อำนวยการสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย มีหน้าที่ออกแบบโครงการให้ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน จัดทำสื่อช่วยในการสอนและประสานงานวิจัยของทางสถาบัน เธอเรียนจบระดับปริญญาตรีในปี 2547 จาก Central European University กรุงบูดาเปสต์ ในระดับปริญญาโทด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชน ในปัจจุบันอยู่ระหว่างทำปริญญาเอกที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา (สสมส.) มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้แปล: พิกพ อุดมอิทธิพงศ์ เป็นนักแปลอิสระ เคยทำงานในองค์กรพัฒนาเอกชนด้านศาสนา เด็ก การศึกษา และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำสงวนสิทธิ์

บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ มิได้สะท้อนความคิดเห็นของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ คณะกรรมการบริหารองค์กรต่างๆ หรือประเทศสมาชิกต่างๆ ของสหประชาชาติ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนและจัดพิมพ์ขึ้นโดยอิสระภายใต้โครงการความร่วมมือทางวิชาการ: การปฏิรูปกฎหมายเพื่อเสริมสร้างพลังสังคมด้านสิทธิมนุษยชน (Law Reform and Legal Empowerment for Advancement of Human Rights-based Society) โดยความร่วมมือของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

บทนำ

คู่มือว่าด้วยรายการที่ต้องตรวจสอบตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (CRPD) ได้ถูกจัดทำขึ้นภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายและสำนักงานพัฒนาโครงการแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทยเพื่อเสริมความรู้ให้แก่บุคลากรและเป็นเครื่องมือพัฒนาศักยภาพองค์กรของสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่อสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนแล้วหลายฉบับ ซึ่งได้แก่ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Covenant on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: ICERD) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention of the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women: CEDAW) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture: CAT) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities: CRPD) และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances: CED) ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้ลงนามแต่ยังไม่ได้ให้สัตยาบัน

กฎหมายระหว่างประเทศของไทยเป็นระบบทวินิยม (dualist system) ซึ่งไม่มีผลบังคับใช้โดยตรง ต้องมีการอนุวัติการเป็นกฎหมายภายในเสียก่อนจึงจะมีผลบังคับในชั้นศาลได้ ดังนั้นรัฐจึงมีพันธกรณีในการทบทวนกฎหมายภายในที่มีอยู่ และปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายหรือบัญญัติขึ้นใหม่ เพื่อให้กฎหมายภายในสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่สากลยอมรับ

คู่มือฉบับนี้ได้ระบุนายการที่ต้องตรวจสอบตามข้อบทต่างๆ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ซึ่งบุคลากรของสำนักงานสามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อประเมินหรือทบทวนกฎหมาย กฎ และนโยบายต่างๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับอนุสัญญา รายการที่ต้องตรวจสอบนี้ครอบคลุมถึงความเห็นทั่วไป (general comments) อันเป็นกลไกของอนุสัญญา รายงานของผู้

รายงานพิเศษ (special rapporteurs) หลักการและมาตรฐานสากลของสหประชาชาติ และข้อเสนอแนะที่มาจากกลไกของสหประชาชาติโดยการทบทวนรายงานที่ประเทศไทยยื่นเสนอ

คู่มือว่าด้วยรายการที่ต้องตรวจสอบตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ พ.ศ. 2551 เป็นส่วนหนึ่งของชุดคู่มือเกี่ยวกับตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนว่าด้วย กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ICESCR) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (ICERD) และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (CED)

หลักการและแนวคิดขั้นพื้นฐาน

การรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการในปี 2551 เป็นจุดเริ่มต้นของความพยายามครั้งใหม่ที่จะ “ส่งเสริม ค้ำครองและประกันให้คนพิการทั้งปวง ได้ใช้ประโยชน์จากการมีสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน และส่งเสริมการเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด” แนวคิดและหลักการพื้นฐานที่เน้นย้ำในอนุสัญญานี้ปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้¹

การยอมรับความพิการว่าเป็นประเด็นสิทธิมนุษยชน

จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ความพิการถูกมองว่าเป็นอาการส่วนบุคคลและเป็นเรื่องเฉพาะตน สังคมมีท่าทีต่ออาการส่วนบุคคลทั้งสองลักษณะ ไม่ว่าจะเป็น “การรักษา” บุคคลโดยใช้ยาหรือการฟื้นฟู (แนวทางการแพทย์) หรือการดูแลบุคคลผ่านการสงเคราะห์และให้สวัสดิการต่าง ๆ (แนวทางแบบสงเคราะห์) เมื่อใช้ทั้งสองแนวทางดังกล่าว การควบคุมเหนือการตัดสินใจพื้นฐานในชีวิตของคนพิการจึงตกอยู่ในมือของมืออาชีพ อย่างเช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับโรงเรียนสำหรับคนพิการ และลักษณะความสนับสนุนที่พวกเขาต้องการ

แต่ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ความเข้าใจเกี่ยวกับความพิการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีการยอมรับมากขึ้นต่อความพิการ เนื่องจากคนพิการมีโอกาสติดต่อกับโลกภายนอกที่ไม่ได้มองว่าต้องตอบสนองต่อความแตกต่างและข้อจำกัดของคนพิการ หรือมองว่าความพิการปิดกั้นโอกาสที่จะเข้าร่วมกับชีวิตทางสังคม กรอบความคิดดังกล่าวถูกมองว่าเป็นแบบจำลองทางสังคมของความพิการ

แบบจำลองทางสังคมของความพิการมีข้อเสนอให้

- จำแนกเงื่อนไขด้านสังคม กฎหมาย เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้คนพิการสามารถใช้สิทธิของตนได้อย่างเต็มที่ และ
- การยอมรับมาตรการที่เหมาะสมเพื่อเอาชนะหรือขจัดอุปสรรคดังกล่าว

1 เอกสารอ้างอิงต่อไปนี้เป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ Monitoring the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (การติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ) Professional Training Series No. 17, สำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the High Commissioner for Human Rights) จากกรรก็ดกันสู่ความเท่าเทียม: การทำสิทธิของคนพิการให้เป็นจริง คู่มือสำหรับสมาชิกรัฐสภา (From Exclusion to Equality: Realizing the Rights of Persons with Disabilities, Handbook for Parliamentarians) องค์การสหประชาชาติ

ยกตัวอย่างเช่น การทำงานตามแนวทางนี้ช่วยให้เกิดความเข้าใจว่า คนที่อยู่ในรถเข็นเผชิญกับอุปสรรคในการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะ ไม่ใช่เพราะเงื่อนไขทางร่างกายของตนเอง แต่เป็นเพราะปัจจัยแวดล้อมอย่างอื่น เช่น การวางแผนเกี่ยวกับถนนและการออกแบบรถเมล์ ซึ่งกลายเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงอย่างง่ายดาย

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการยอมรับแบบจำลองทางสังคมของความพิการ²

การไม่เลือกปฏิบัติและความเท่าเทียม

การเลือกปฏิบัติโดยอ้างเหตุความพิการเป็นไปตามนิยามในข้อ 2 ของอนุสัญญาฯ ที่ว่า ‘...ความแตกต่าง การกีดกัน หรือการจำกัดบนพื้นฐานของความพิการซึ่งมีความมุ่งประสงค์หรือส่งผลให้เป็นการเสื่อมเสียหรือทำให้ไร้ผลซึ่งการยอมรับ การอุปถัมภ์หรือการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเป็นพลเมืองหรือด้านอื่น รวมถึงการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ รวมทั้งการปฏิเสธการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล’

ข้อ 2 ของอนุสัญญาฯ นิยามการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลว่า

“...ที่จำเป็นและเหมาะสม โดยไม่ก่อให้เกิดภาระอันเกินควรหรือเกินสัดส่วน เฉพาะในกรณีที่เป็น เพื่อประกันว่าคนพิการได้อุปถัมภ์และใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น”

องค์ประกอบของนิยามตามข้อ 2 เมื่ออ่านประกอบกับหลักการทั่วไปในข้อ 3 ของอนุสัญญาฯ อาจสรุปได้ว่า

- ครอบคลุมทั้งการเลือกปฏิบัติทางตรงและทางอ้อม
- ครอบคลุมการปฏิบัติของรัฐ รวมทั้งเอกชน
- กำหนดให้ใช้มาตรการที่เป็น ‘การช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล’ เมื่อจำเป็น
- เน้นผลลัพธ์ เช่น
 - ความเท่าเทียมกันของโอกาส; ข้อ 3(e),
 - การเข้าถึงได้; ข้อ 3(f), ข้อ 9
 - การมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และเป็นผล ข้อ 3(c)

² โปรดดูอารัมภบทของอนุสัญญาฯ และข้อ 1 ของอนุสัญญาฯ

นิยามของการเลือกปฏิบัติคล้ายคลึงกับที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination-ICERD) และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบต่อสตรี (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women-CEDAW) ผู้อ่านควรศึกษาคู่มือเกี่ยวกับสนธิสัญญาทั้งสองฉบับ เพื่อความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายของการไม่เลือกปฏิบัติ

การเลือกปฏิบัติอย่างทวีคูณ

ข้อ 6 ของอนุสัญญา ยอมรับว่าสตรีและเด็กหญิงอาจเผชิญกับการเลือกปฏิบัติอย่างน้อยสองระดับทั้งในเรื่องทางเพศและความพิการของตน ข้อ 6 กำหนดพันธกรณีให้รัฐต้องใช้มาตรการเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติดังกล่าว และประกันให้ได้อุปโภคสิทธิอย่างเต็มที่และเท่าเทียม

พันธกรณีของรัฐ

คำว่า 'รัฐ' ที่อ้างอิงในกฎบัตรหรือหน่วยงานของรัฐ ประกอบด้วยโครงสร้างเชิงการบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ และปกครอง เช่นเดียวกับหน่วยงานในท้องถิ่นของรัฐบาล ข้อ 4, 8 และ 9 ของอนุสัญญา ขยายความถึงพันธกรณีของรัฐที่มีต่ออนุสัญญานี้ โดยทั่วไปแล้วพันธกรณีดังกล่าวประกอบด้วย

พันธกรณีเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ: หมายถึงรัฐต้องใช้มาตรการเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ของอนุสัญญา ตามที่อธิบายไว้ในข้อ 1 ด้วยเหตุดังกล่าว รัฐต้องดำเนินการอย่างชัดเจน เช่น การออกกฎหมายและนโยบาย การจัดสรรงบประมาณ และการกำกับดูแลการปฏิบัติของบุคคลอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาเมื่อเกิดการเลือกปฏิบัติที่ขัดขวางหรือปิดกั้นไม่ไห้สามารถใช้ประโยชน์จากการมีสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพได้ พันธกรณีเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติยังอาจครอบคลุมถึงการใช้มาตรการเพื่อการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลตามที่นิยามไว้ในข้อ 2 ของอนุสัญญา

พันธกรณีเกี่ยวกับผลลัพธ์: หมายถึงว่าต้องมีการใช้มาตรการเพื่อบรรลุผลลัพธ์ที่กำหนดไว้ โดยเน้นว่าเป็นพันธกรณีเพื่อให้บรรลุความเท่าเทียมกันในทางพฤตินัยหรือในทางสาระบัญญัติ

พันธกรณีที่จะต้องเคารพ ค้ำครอง ทำให้เป็นผล:

พันธกรณีที่จะต้องเคารพกำหนดให้รัฐต้องงดเว้นจากการขัดขวางการใช้ประโยชน์จากการมีสิทธิ

พันธกรณีที่จะต้องคุ้มครองกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิโดยบุคคลและหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ

พันธกรณีที่จะต้องทำให้เป็นผล กำหนดพันธกรณีให้รัฐต้องใช้มาตรการทางนิติบัญญัติ ตุลาการ ปกครอง งบประมาณ และเศรษฐกิจ ให้เต็มตามทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งนี้เพื่อประกันให้บุคคลทุกคนสามารถเข้าถึงสิทธิของตนโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

พันธกรณีเกี่ยวกับการตรวจสอบ: ตามอนุสัญญาฯ รัฐต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่รัฐ ทั้งการละเมิดที่เกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะและส่วนตัว ด้วยเหตุดังกล่าว รัฐไม่เพียงมีพันธกรณีที่จะต้องกำหนดกรอบกฎหมายและสถาบันที่เอื้อต่อการอุปโภคสิทธิ แต่ยังคงต้องตรวจสอบเพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกัน สอบสวน ลงโทษ และเยียวยาเมื่อเกิดการละเมิดสิทธิขึ้นโดยบุคคลอื่นที่ไม่ใช่รัฐ

รายการที่ต้องตรวจสอบ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities - CRPD) ไม่ได้เป็นการกำหนดสิทธิใหม่ หากเน้นการขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางไม่ไห้คนพิการสามารถใช้ประโยชน์จากการมีสิทธิและใช้สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่น สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานหมายถึงสิทธิใด ๆ ที่กำหนดไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

แง่มุมสำคัญสองประการซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากการมีสิทธิของคนพิการได้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ได้แก่การยอมรับความสามารถทางกฎหมายของคนพิการ (ข้อ 12 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ) และการเข้าถึงได้ของสิทธิ (ข้อ 9 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ) ด้วยเหตุดังกล่าว คู่มือฉบับนี้จึงเน้นที่หลักการสำคัญสองประการของอนุสัญญาฯ ผู้อ่านควรทบทวนเนื้อหาตามคู่มือว่าด้วยกติกา ICCPR, ICESCR และอนุสัญญาอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเต็มที่เกี่ยวกับขอบเขตและเนื้อหาของสิทธิที่มีการรับประกันไว้

รายการที่ต้องตรวจสอบจะนำเสนอไปตามข้อบทต่าง ๆ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ แต่ละรายการจะเริ่มต้นด้วยหัวข้อหลัก ข้อบทที่นำมาอ้างอิง และเอกสารความเห็นและข้อเสนอแนะ³ ดังตัวอย่าง

การยอมรับอย่างเท่าเทียมกันเบื้องหน้ากฎหมาย (หัวข้อหลัก)

ข้อ 12 ของอนุสัญญา

ความเห็นทั่วไปที่ 1

ในคู่มือนี้จะบรรยายคุณลักษณะสำคัญหรือองค์ประกอบหลักของแต่ละข้อบทและตั้งเป็นคำถามในรูปแบบของใช่/ไม่ใช่ เพื่อเป็นเครื่องมือชี้วัดให้แก่ผู้อ่านในการประเมินว่ากฎหมายของไทยนั้นสอดคล้องกับมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชนหรือไม่ ในส่วนข้อสังเกตจะประกอบด้วย

3 กลไกหนึ่งของอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ได้แก่ การตีความข้อบทต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา ซึ่งจะถูกตีพิมพ์ในรูปแบบ "ความเห็นทั่วไป" (General Comments) หรือ "ข้อเสนอแนะทั่วไป" (General Recommendations) กล่าวสำหรับกลไกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (CRPD) จะมี "คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของคนพิการ" (Committee on Rights of Persons with Disabilities) ทำหน้าที่ติดตามการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐภาคีสมาชิก และจัดพิมพ์เป็นความเห็นทั่วไปว่าด้วยข้อบทต่าง ๆ ตาม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

คำอธิบาย อ้างอิงและประเด็นขบคิด เพื่อให้ผู้อ่านได้มีโอกาสทบทวนมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่เกิดขึ้นในระบบกฎหมายภายในประเทศ

คำตอบว่า "ไม่" ในแต่ละประเด็นคำถามชี้วัดนั้นจะแสดงถึงช่องว่างทางกฎหมายภายในประเทศที่ยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งในกรณีนี้ ผู้อ่านจะมีโอกาสได้ทบทวนช่องว่างทางกฎหมายดังกล่าว เพื่อระบุสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางในการอุดช่องว่างของกรอบกฎหมายภายใน รวมทั้งแสวงหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สามารถอุดช่องว่างทางกฎหมายเหล่านั้นได้

ความเชื่อมโยงระหว่างข้อต่างๆ ของอนุสัญญาฯ เป็นประเด็นที่กล่าวถึงในการจัดทำรายการตรวจสอบและข้ออ้างอิงกับอนุสัญญาข้อต่างๆ ที่กำหนดไว้

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการเมื่อปี 2550 และได้ส่งรายงานฉบับแรกให้กับคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของคนพิการเมื่อเดือนธันวาคม 2555 คาดว่าคณะกรรมการฯ จะพิจารณารายงานของไทยในเดือนกันยายน 2558⁴

4 รัฐภาคีมีพันธกรณีต้องส่งรายงานตามวาระให้กับหน่วยงานตามสนธิสัญญา เพื่อรายงานว่ามีกรปฏิบัติตามสิทธิใดบ้างในรัฐแห่งนั้น หน่วยงานตามสนธิสัญญาจะตรวจสอบรายงานแต่ละฉบับ และแสดงข้อกังวลและข้อเสนอแนะต่อรัฐภาคี โดยการจัดทำเป็น "ข้อสังเกตเชิงสรุป" (Concluding Observations) หรือ "ความเห็นเชิงสรุป" (Concluding Comments)

ปฏิทินของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของคนพิการ เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2557

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/MasterCalendar.aspx?Type=Session&Lang=En

การยอมรับอย่างเท่าเทียมกันเบื้องหน้ากฎหมาย

ข้อ 12 ความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 1

คุณลักษณะสำคัญ

ข้อ 12 ยืนยันว่าคนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลเบื้องหน้ากฎหมาย ความสามารถทางกฎหมายประกอบด้วยความสามารถในฐานะผู้ทรงสิทธิ และความสามารถที่จะเป็นผู้กระทำการตามกฎหมาย ความสามารถทางกฎหมายที่จะเป็นผู้ทรงสิทธิส่งผลให้บุคคลได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มที่ต่อสิทธิของตนในระบบกฎหมายนั้น

ความสามารถทางกฎหมายตามกฎหมายดังกล่าวยอมรับบุคคลในฐานะเป็นตัวแทนผู้มีอำนาจในการเข้าร่วมธุรกรรม และสร้าง เปลี่ยนแปลง หรือยุติความสัมพันธ์ทางกฎหมาย

ในความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 1 คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของคนพิการขยายความว่า “ความไม่มั่นคงด้านจิตใจ” หรือการตีตราแบบเลือกปฏิบัติ ไม่อาจถือเป็นเหตุผลอันชอบธรรม เพื่อปฏิเสธความสามารถทางกฎหมายได้ ข้อ 12(3) เน้นว่ารัฐจะต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในการจัดให้คนพิการเข้าถึงการสนับสนุนที่จำเป็นเพื่อให้สามารถตัดสินใจที่ส่งผลจริงทางกฎหมาย ข้อ 12(4) ขยายความว่าการสนับสนุนเช่นนั้นต้องมีลักษณะเคารพสิทธิ เจตจำนง และการตัดสินใจของคนพิการ และต้องไม่มีลักษณะเป็นการตัดสินใจแทน⁵

	รายการที่ต้องตรวจสอบ	ใช่	ไม่ใช่
หลักประกันความเท่าเทียมกันและการไม่เลือกปฏิบัติ			
1.	รัฐธรรมนูญประกันให้บุคคลทุกคนมีความเท่าเทียมกันเบื้องหน้ากฎหมายและได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมตามกฎหมายหรือไม่? <ul style="list-style-type: none">มีกฎหมายซึ่งปฏิเสธความสามารถทางกฎหมายของบุคคลเพียงเพราะเหตุแห่งความพิการของเขาหรือไม่?กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ให้คนพิการได้รับการ		

⁵ ความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 1, คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของคนพิการ, ย่อหน้า 16-19

	รายการที่ต้องตรวจสอบ	ใช่	ไม่ใช่
	สนับสนุนที่จำเป็นในการใช้สิทธิที่จะมีความสามารถทางกฎหมายหรือไม่?		
2.	<p>ในรัฐธรรมนูญ/กฎหมาย มีการกำหนดนิยามการเลือกปฏิบัติหรือไม่?</p> <ul style="list-style-type: none"> • นิยามดังกล่าวครอบคลุมข้อห้ามต่อการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความพิการหรือไม่? • นิยามดังกล่าวสอดคล้องกับข้อ 2 ของอนุสัญญาฯ หรือไม่? นิยามเช่นนั้นครอบคลุมถึง <ul style="list-style-type: none"> ✓ การเลือกปฏิบัติทางตรง? ✓ การเลือกปฏิบัติทางอ้อม? ✓ การปฏิบัติการละเว้นการปฏิบัติของเจ้าพนักงาน ✓ การปฏิบัติการละเว้นการปฏิบัติของบุคคลวิสาหกิจและหน่วยงานเอกชนหรือไม่? 		
3.	กฎหมายกำหนดบทลงโทษต่อการปฏิบัติการละเว้นการปฏิบัติซึ่งส่งผลให้เกิดการเลือกปฏิบัติหรือไม่?		
<p>ความเห็น: ให้บทวนเนื้อหาของกฎหมายเหล่านี้ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เป็นอาทิ</p>			
<p>การเข้าถึงความยุติธรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิทั้งปวง (ข้อ 13)</p>			
4.	กฎหมายกำหนดเป็นหลักเกณฑ์หรือไม่ว่า		

6 กำหนดให้รัฐภาคีต้องเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงเท่าที่จำเป็นเพื่อช่วยให้คนพิการใช้ความสามารถทางกฎหมายของตนได้ การเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงเช่นนี้อาจครอบคลุมถึงการเข้าถึงอาคารที่จำเป็น เช่น ศาล ธนาคาร สำนักงานประกันสังคม และหน่วยเลือกตั้ง ข้อมูลที่เข้าถึงได้เกี่ยวกับการตัดสินใจซึ่งมีผลด้านกฎหมายและความช่วยเหลือส่วนบุคคล ความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 1 คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ย่อหน้า 32-34

	รายการที่ต้องตรวจสอบ	ใช่	ไม่ใช่
	<ul style="list-style-type: none"> ในการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย ควรใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้คนพิการมีตัวแทนด้านกฎหมายอย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ๆ หรือไม่? ควรใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้คนพิการมีโอกาสให้การอย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ในขั้นตอนของศาล ขั้นตอนทางปกครอง และขั้นตอนทางกฎหมายอื่น ๆ หรือไม่? 		
อิสราภาพ ความมั่นคง และความยินยอม (ข้อ 14, 19 และ 25)			
5.	มีกรอบกฎหมายที่คุ้มครองคนพิการจากการถูกบังคับให้อยู่ในสถาบันใดสถาบันหนึ่ง รวมทั้งสถาบันด้านจิตเวช ด้วยเหตุแห่งความพิการหรือไม่?		
6.	กฎหมายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพมีข้อบัญญัติให้ผู้ให้บริการด้านสุขภาพปรึกษาหารือโดยตรงกับคนพิการ และไม่อนุญาตให้บุคคลอื่นตัดสินใจแทนและให้ความยินยอม (ในนามคนพิการ) เมื่อจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาใด ๆ หรือไม่?		
การเคารพบูรณภาพของบุคคล และเสรีภาพจากการทรมาน ความรุนแรง การเอาเปรียบ และการปฏิบัติมิชอบ (ข้อ 15, 16 และ 17)			
7.	มีกรอบกฎหมายซึ่งคุ้มครองคนพิการจาก <ul style="list-style-type: none"> การรักษาพยาบาลที่มีลักษณะละเมิดความเป็นส่วนตัวหรือไม่สามารถแก้ไขให้กลับเหมือนเดิมได้ (เช่น การทำหมัน ฯลฯ) หรือไม่? การทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีหรือไม่? 		

	รายการที่ต้องตรวจสอบ	ใช่	ไม่ใช่
การมีส่วนร่วมทางการเมือง			
8.	<p>กฎหมายเลือกตั้งกำหนดพันธกรณีให้หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องประกันให้ต้องจัดให้มีการจัดรูปแบบการลงคะแนนที่คนพิการเข้าถึงได้ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> • เอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ใช้ตัวอักษรเบรลล์ • คูหาเลือกตั้งที่เข้าถึงได้หรือไม่? 		

การเข้าถึงได้ (Accessibility)

ข้อ 9 ความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 2

คุณลักษณะสำคัญ

ในความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 2 คณะกรรมการฯ ขยายความว่า การเข้าถึงได้เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับคนพิการ ที่ช่วยให้พวกเขาดำรงชีวิตอย่างเป็นอิสระและเข้าร่วมกับสังคมได้อย่างเต็มที่และเท่าเทียม หน่วยงานผู้ชำนาญการที่ติดตามการปฏิบัติตามสนธิสัญญาอื่น ๆ ได้เน้นถึงเงื่อนไขการเข้าถึงได้ อย่างเช่น

- ในความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 5⁷ คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเรียกร้องให้รัฐปฏิบัติตามหลักเกณฑ์มาตรฐานแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมสำหรับคนพิการ (United Nation Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities) หลักการดังกล่าวเน้นข้อเท็จจริงที่ว่า การเข้าถึงได้ในแง่โครงสร้างทางกายภาพ ระบบขนส่ง ข้อมูลและการสื่อสาร เป็นเงื่อนไขจำเป็นของการทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมสำหรับคนพิการ

7 ความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 5 ว่าด้วย 'คนพิการ' คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

- ในความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 14 คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมระบุว่า จำเป็นต้องประกันให้อาคารสถานพยาบาลสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดายสำหรับคนพิการ⁸
- ในความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 9 คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กเห็นว่า การเข้าถึงไม่ได้ในเชิงกายภาพหรือในแง่ระบบขนส่งสาธารณะและสถานที่อื่น ๆ รวมทั้งอาคารราชการ ห้างสรรพสินค้า และสถานที่เพื่อนันทนาการ เป็นปัจจัยสำคัญส่งผลให้มีการกีดกันและทำให้เด็กพิการเป็นผู้ชายขอบ การเข้าถึงไม่ได้เช่นนั้นปิดกั้นการเข้าถึงบริการสาธารณะและโอกาสของการเติบโตและการพัฒนา⁹

คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของคนพิการเห็นว่า การปฏิเสธไม่ให้เข้าถึงสินค้า ผลิตภัณฑ์และบริการที่จัดให้แก่สาธารณะ ไม่ว่าจะผู้จัดหาจะเป็นหน่วยราชการหรือหน่วยงานเอกชน ย่อมถือเป็นการเลือกปฏิบัติตามอนุสัญญานี้ (ย่อหน้า 13) ด้วยเหตุดังกล่าว รัฐจึงต้องรับผิดชอบในการจัดอุปสรรคต่อการเข้าถึง โดยอาจทำในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ทำอย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการเข้าถึงได้อย่างเต็มที่

คณะกรรมการฯ ยังได้ขยายความถึงความแตกต่างระหว่างการเข้าถึงได้กับการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล (ย่อหน้า 25-26) โดยอธิบายว่าหน้าที่ที่จะต้องทำให้มีการเข้าถึงได้เป็นหน้าที่ที่ต้องเตรียมล่วงหน้า (*ex-ante*) (ก่อนจะเกิดเหตุ หรือคาดการณ์เหตุที่จะเกิดในอนาคต) รัฐต้องจัดให้มีการเข้าถึงได้โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของพันธกรณีที่จะต้องขจัดอุปสรรคซึ่งปิดกั้นการใช้ประโยชน์จากการมีและใช้สิทธิ แม้ว่าบุคคลจะไม่ได้ร้องขอก็ตาม แต่ในอีกแง่หนึ่ง หน้าที่ที่จะต้องจัดให้มีการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลเป็นหน้าที่เฉพาะกิจ (*ex nunc*) หมายถึงว่า เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาเมื่อบุคคลที่มีความพิการจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือในสถานการณ์นั้น ๆ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นตัวของตัวเองและการตัดสินใจเลือกของบุคคลดังกล่าว

	รายการที่ต้องตรวจสอบ	ใช่	ไม่ใช่
1.	กฎหมายกำหนดเป็นพันธกรณีให้รัฐต้องจัดให้มีมาตรฐานการเข้าถึงได้ในขั้นต่ำระดับชาติหรือไม่? • กฎหมายกำหนดเป็นหลักการว่าต้องมีการจัดทำและ		

8 ความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 14 ว่าด้วย 'สิทธิที่จะได้รับมาตรฐานด้านสุขภาพสูงสุดเท่าที่เป็นไปได้' คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม; ย่อหน้า 12

9

ความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 9 ว่าด้วย 'สิทธิเด็กพิการ' คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก, ย่อหน้า 9

	รายการที่ต้องตรวจสอบ	ใช่	ไม่ใช่
	<p>รับรองมาตรฐานโดยผ่านการปรึกษาหารือกับหน่วยงานของคณิศรหรือไม่?</p> <ul style="list-style-type: none"> • กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้ต้องใช้มาตรฐานการเข้าถึงได้หรือไม่? • กฎหมายดังกล่าวมีข้อบัญญัติเพื่อลงโทษกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวหรือไม่? 		
	<p>ความเห็น: ให้ทบทวนเนื้อหาของกฎหมายเหล่านี้ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เป็นอาทิ</p>		
2.	<p>ในขั้นต้นแล้ว มาตรฐานเหล่านี้ครอบคลุมมาตรฐานการเข้าถึงได้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ</p> <p>การเข้าถึงความยุติธรรม (ข้อ 13, 14, 15, 16, 17)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ อาคารอันเป็นที่ตั้งของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและศาล ✓ บริการ ข้อมูล และการสื่อสาร ที่มาจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและศาล <p>สิทธิที่จะมีเสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออก (ข้อ 21)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ข้อมูลและความรู้ ✓ การสื่อสารในช่องทาง แบบแผนและรูปแบบทางเลือก <p>สิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม (ข้อ 24)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ การเดินทางไปโรงเรียน ✓ อาคารเรียน ✓ อุปกรณ์การศึกษา ✓ ข้อมูลและการสื่อสารในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กพิการ 		

	รายการที่ต้องตรวจสอบ	ใช่	ไม่ใช่
	<p>สิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานและการคุ้มครองทางสังคม (ข้อ 25)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ อาคารที่ให้บริการด้านสุขภาพและบริการคุ้มครองด้านสังคม ✓ ข้อมูลและการสื่อสารเกี่ยวกับการดูแลด้านสุขภาพ รวมทั้งบริการอนามัยเจริญพันธุ์? ✓ ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองด้านสังคมทั้งปวง <p>สิทธิในการทำงาน (ข้อ 27)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ อาคารที่ทำงาน ✓ ข้อมูลเกี่ยวกับงาน เช่น ประกาศรับสมัครงาน กระบวนการคัดเลือกและการสื่อสารในที่ทำงาน ✓ สภาพแรงงานและสิทธิด้านแรงงาน ✓ การฝึกทักษะรวมทั้งโอกาสในการฝึกอาชีพ <p>สิทธิที่จะได้รับมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ (ข้อ 28)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ อาคารที่พักอาศัย ✓ การขนส่งสาธารณะ <p>สิทธิด้านวัฒนธรรม (ข้อ 30)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ อุปกรณ์ด้านวัฒนธรรม ✓ รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ โรงละคร และกิจกรรมทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ✓ พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ ห้องสมุด บริการท่องเที่ยว 		
3.	<p>มีนโยบายหรือแผนปฏิบัติการระดับชาติเกี่ยวกับมาตรการที่นำมาใช้เพื่อขจัดอุปสรรคและช่วยให้คนพิการมีการเข้าถึงได้อย่างเต็มที่หรือไม่?</p> <p>นโยบาย/แผนปฏิบัติการดังกล่าว</p> <ul style="list-style-type: none"> • กำหนดกรอบเวลาการปฏิบัติตามแผนอย่างชัดเจนหรือไม่? • กำหนดเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดหรือไม่? 		

	รายการที่ต้องตรวจสอบ	ใช่	ไม่ใช่
	<ul style="list-style-type: none"> • กำหนดให้มีการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอเพื่อจัดอุปสรรคที่เป็นอยู่ รวมทั้งการส่งเสริมงานวิจัยและการพัฒนา มหาวิทยาลัย การออกแบบสินค้า บริการ อุปกรณ์ และสถานที่ตามที่นิยามไว้ในข้อ 2 ของอนุสัญญาฯ หรือไม่? • มีการกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ อย่างชัดเจนในการปฏิบัติตามนโยบาย/แผนปฏิบัติการนั้นหรือไม่? • มีการกำหนดกลไกเพื่อการมีส่วนร่วมของคนพิการและหน่วยงานที่เป็นตัวแทน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ในการจัดทำและปฏิบัติตามนโยบาย/แผนปฏิบัติการนั้นหรือไม่? • มีการจัดทำกลไกเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบาย/แผนปฏิบัติการนั้นหรือไม่? 		

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

อารัมภบท

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญานี้

(เอ) ระลึกถึงหลักการที่ประกาศไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งยอมรับในศักดิ์ศรีและคุณค่าที่มีมาแต่กำเนิด และสิทธิที่เท่าเทียมกัน และไม่อาจเพิกถอนได้ของสมาชิกทั้งปวงของมวลมนุษยชาตินั้น เป็นรากฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพในโลก

(บี) ยอมรับว่าสหประชาชาติได้ประกาศ และตกลงในปฏิญญาสากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนว่าทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพทั้งปวงที่กำหนดไว้ โดยปราศจากความแตกต่างไม่ว่าชนิดใด

(ซี) ยืนยันถึงความเป็นสากล ความแบ่งแยกไม่ได้ ความเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกันและความเชื่อมโยงกันของสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวง และความต้องการจำเป็นที่คนพิการจะได้รับหลักประกันว่าจะได้อุปโภคสิทธิของตนอย่างเต็มที่โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ

(ดี) ระลึกถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม กติการะหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานผู้โยกย้ายถิ่นฐานทั้งปวงและสมาชิกในครอบครัว

(อี) ยอมรับว่าความพิการเป็นแนวคิดที่มีพัฒนาการอยู่ตลอดและความพิการเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีความบกพร่องใดๆ กับอุปสรรคทางเจตคติและสภาพแวดล้อม ซึ่งทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถมีส่วนร่วมในสังคมนั้นอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

(เอฟ) ยอมรับถึงความสำคัญของหลักการและแนวนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการระดับโลกเกี่ยวกับคนพิการ และข้อกำหนดมาตรฐานว่าด้วยการให้โอกาสที่เท่าเทียมกันแก่คนพิการที่ส่งผลต่อการส่งเสริม จัดทำ และประเมินผลนโยบาย แผน โปรแกรมและการปฏิบัติการในระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ เพื่อสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับคนพิการ

(จี) เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบูรณาการประเด็นความพิการให้อยู่ในกระแสหลักของยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาที่ยั่งยืน

(เฮช) ยอมรับด้วยว่าการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลใด ๆ บนพื้นฐานของความพิการเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่มีมาแต่กำเนิดของมนุษย์

(ไอ) ยอมรับต่อไปถึงความหลากหลายของคนพิการ

(เจ) ยอมรับถึงความต้องการจำเป็นที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคนพิการทุกคน รวมทั้งผู้ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษเพิ่มขึ้น

(เค) มีความหวังใ้วว่าแม้จะมีตราสารหรือการดำเนินการต่าง ๆ เหล่านี้คนพิการยังคงเผชิญกับอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกที่เท่าเทียมกันในสังคม และการละเมิดสิทธิมนุษยชนของตนในทุกแห่งหนในโลก

(แอล) ยอมรับถึงความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของคนพิการในทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา

(เอ็ม) ยอมรับถึงการมีส่วนร่วมช่วยอันทรงคุณค่าของคนพิการที่มีอยู่และอาจมีขึ้นในความเป็นอยู่ที่ดีโดยรวมและความหลากหลายของชุมชน และยอมรับว่าการส่งเสริมให้คนพิการได้อุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของตนและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ จะส่งผลให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของที่เพิ่มขึ้น และความก้าวหน้าที่สำคัญในการพัฒนาสังคมด้านมนุษย ์ สังคม และเศรษฐกิจ และการขจัดความยากจน

(เอ็น) ยอมรับถึงความสำคัญที่คนพิการจะอยู่ได้ด้วยตนเองและเป็นอิสระรวมทั้งเสรีภาพในการเลือกแนวทางของตนเอง

(โอ) พิจารณาว่าคนพิการควรมีโอกาสได้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย และโครงการต่าง ๆ รวมถึงนโยบายและโปรแกรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับตน

(พี) มีความหวังใ้วเกี่ยวกับสภาพเกี่ยวกับสภาพความยากลำบากที่เผชิญอยู่โดยคนพิการ ซึ่งตกอยู่ภายใต้การเลือกปฏิบัติอย่างทวีคูณในรูปแบบที่หลากหลาย หรือมีความรุนแรงบนพื้นฐานของเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนาความคิดเห็นทางการเมือง หรืออื่น ๆ ชาติ กำเนิด ชาติพันธุ์ ความเป็นชนพื้นเมืองหรือสังคมดั้งเดิม ทรัพย์สิน การเกิด อายุ หรือสถานภาพอื่น ๆ

(คิว) ยอมรับว่าสตรีและเด็กหญิงพิการมักมีความเสี่ยงมากกว่าทั้งในและนอกเคหสถานที่จะถูกกระทำความรุนแรง ทำร้ายหรือข่มเหง ทอดทิ้งหรือปฏิบัติอย่างละเลย ปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสมหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

(อาร์) ยอมรับว่าเด็กพิการควรได้รับการอุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงอย่างเต็มที่บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันกับเด็กอื่น ๆ และระลึกถึงการดำเนินการตามพันธกรณีในเรื่องนี้ของรัฐภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

(เอส) เน้นย้ำถึงความต้องการจำเป็นที่จะรวมมุมมองทางเพศสภาพไว้ในความพยายามทั้งปวงที่จะส่งเสริมให้คนพิการได้อุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่

(ที) เน้นข้อเท็จจริงที่ว่าคนพิการส่วนใหญ่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนและในการนี้จึงยอมรับถึงความต้องการจำเป็นอย่างยวดยิ่งในการแก้ไขผลกระทบเชิงลบของความยากจนที่มีต่อคนพิการ

(ยู) คำนึงว่าเงื่อนไขของสันติภาพและความมั่นคงซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพต่อความมุ่งประสงค์และหลักการในกฎบัตรสหประชาชาติ และการปฏิบัติตามตราสารต่าง ๆ ด้าน

สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการคุ้มครองคนพิการอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในท่ามกลางความขัดแย้งทางอาวุธและการยึดครองของต่างชาติ

(วี) ยอมรับถึงความสำคัญของความสามารถในการเข้า u3606 ถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม สาธารณสุข และการศึกษา และสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งจะทำให้คนพิการได้อุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงได้อย่างเต็มที่

(ดับเบิลยู) ตระหนักว่าปัจเจกชนผู้มีความพิการที่ต่อปัจเจกชนอื่นและต่อชุมชนของตนมีความรับผิดชอบที่จะเพียรพยายามในการส่งเสริมและการปฏิบัติตามสิทธิที่ได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

(เอกซ์) เชื่อมั่นว่าครอบครัวเป็นหน่วยรวมของสังคมซึ่งเป็นพื้นฐานและเป็นธรรมชาติ และมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากสังคมและรัฐ และคนพิการรวมทั้งสมาชิกในครอบครัวควรได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือที่จำเป็นเพื่อให้ครอบครัวมีส่วนช่วยให้คนพิการได้อุปโภคสิทธิอย่างเต็มที่และเท่าเทียม

(วาย) เชื่อมั่นว่าอนุสัญญาระหว่างประเทศที่มีเนื้อหาที่ครอบคลุมและครบถ้วนในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและศักดิ์ศรีของคนพิการจะมีส่วนช่วยอย่างสำคัญในการแก้ไขความเสียเปรียบอย่างยิ่งทางสังคมของคนพิการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการด้านความเป็นพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม โดยโอกาสที่เท่าเทียมกัน ทั้งในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาแล้วได้ตกลงกัน ดังนี้

ข้อที่ 1 ความมุ่งประสงค์

อนุสัญญานี้มีความมุ่งประสงค์เพื่อส่งเสริม คุ้มครองและประกันให้คนพิการทั้งปวงได้อุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน และส่งเสริมการเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด

คนพิการ หมายความว่ารวมถึง บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา หรือทางประสาทสัมผัสในระยะยาว ซึ่งเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับอุปสรรคนานัปการ จะกีดขวางการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ข้อที่ 2 นิยาม

เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ "การสื่อสาร" หมายความว่ารวมถึง การสื่อสารด้วยภาษา การแสดงข้อความ อักษรเบรลล์ การสื่อสารด้วยการสัมผัส ตัวพิมพ์ขนาดใหญ่ สื่อผสมที่สามารถเข้าถึงได้ ตลอดจนสื่อที่เป็นลายลักษณ์อักษร สื่อเสียงภาษาที่เข้าใจง่าย ผู้อ่าน และช่องทาง วิธีการ และรูปแบบการสื่อสารทางเลือก และการสื่อสารเสริม รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารที่สามารถเข้าถึงได้

"ภาษา" หมายความว่ารวมถึง ภาษาพูด ภาษามือ และรูปแบบอื่นๆของภาษาที่ไม่ใช่เสียงพูด

"การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการ" หมายถึง ความแตกต่างการกีดกัน หรือ การจำกัดบนพื้นฐานของความพิการซึ่งมีความมุ่งประสงค์ หรือส่งผลให้เป็นการเสื่อมเสียหรือ ทำให้ไร้ผลซึ่งการยอมรับ การอุปโภคหรือการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวง บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเป็นพลเมืองหรือด้านอื่นๆ รวมถึงการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ รวมทั้งการปฏิเสธการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล

"การช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล" หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงที่จำเป็นและเหมาะสมโดยไม่ก่อให้เกิดภาระอันเกินควรหรือเกินสัดส่วน เฉพาะในกรณีที่เป็นไปเพื่อประกันว่า คนพิการได้อุปโภคและใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

"การออกแบบที่เป็นสากล" หมายถึง การออกแบบผลิตภัณฑ์ สภาพแวดล้อมโปรแกรมและบริการที่ทุกคนสามารถใช้ได้ในขอบเขตมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้โดยไม่จำเป็นต้องดัดแปลง หรือออกแบบเป็นพิเศษ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความต้องการจำเป็น ?การออกแบบที่เป็นสากล? จะต้องไม่กันออกไปซึ่งอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการเฉพาะกลุ่ม

ข้อ 3 หลักการทั่วไป

หลักการของอนุสัญญานี้ มีดังนี้

(เอ) การเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด การอยู่ได้ด้วยตนเอง รวมถึงเสรีภาพในการตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง และความเป็นอิสระของบุคคล

(บี) การไม่เลือกปฏิบัติ

(ซี) การเข้ามีส่วนร่วมและเข้าร่วมได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพในสังคม

(ดี) การเคารพความแตกต่างและการยอมรับว่าคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายของมนุษย์และมนุษยชาติ

(อี) ความเท่าเทียมกันของโอกาส

(เอฟ) ความสามารถในการเข้าถึง

(จี) ความเท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิง

(เอช) การเคารพขีดความสามารถของเด็กพิการที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องและการเคารพสิทธิของเด็กพิการเพื่อสงวนรักษาอัตลักษณ์แห่งตน

ข้อ 4 พันธกรณีทั่วไป

1. รัฐภาคีรับที่จะประกันและส่งเสริมในการทำให้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของคนพิการทั้งปวงกลายเป็นจริงอย่างเต็มที่โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติในรูปแบบใดๆ บนพื้นฐานจากความพิการ เพื่อการนี้รัฐภาคีรับที่จะดำเนินการ

(เอ) ออกมาตรการทางกฎหมาย ทางปกครอง และมาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อให้มีการปฏิบัติตามสิทธิที่รับรองไว้ในอนุสัญญานี้

(บี) ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง รวมทั้งการออกกฎหมายเพื่อแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมาย กฎระเบียบ จารีตประเพณี และทางปฏิบัติที่มีอยู่ ซึ่งก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ

(ซี) คำนึงถึงการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของคนพิการในนโยบายและโปรแกรมทั้งปวง

(ดี) ละเว้นไม่เข้าร่วมในการกระทำหรือทางปฏิบัติใดๆ อันไม่สอดคล้องกับอนุสัญญานี้ และประกันว่าหน่วยงานและสถาบันของรัฐจะกระทำการ โดยสอดคล้องกับอนุสัญญานี้

(อี) ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุแห่งความพิการโดยบุคคล องค์กร หรือวิสาหกิจเอกชนใดๆ

(เอฟ) รับที่จะดำเนินการหรือส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสินค้าบริการเครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ออกแบบอย่างเป็นสากล ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 2 ของอนุสัญญานี้ โดยควรให้มีการดัดแปลงน้อยที่สุดและเกิดค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้ตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการเพื่อส่งเสริมการจัดให้มีและใช้ประโยชน์ และเพื่อส่งเสริมการออกแบบที่เป็นสากลในการพัฒนามาตรฐานและแนวทาง

(จี) รับที่จะดำเนินการหรือส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนา และส่งเสริมการจัดให้มีและการใช้เทคโนโลยีใหม่รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เครื่องช่วยในการเคลื่อนไหว อุปกรณ์และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมต่อคนพิการ ทั้งนี้ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกกับเทคโนโลยีในราคาที่คนพิการสามารถจ่ายได้

(เอช) จัดให้มีสารสนเทศที่สามารถเข้าถึงได้แก่คนพิการเกี่ยวกับเครื่องช่วยในการเคลื่อนไหว เครื่องมือ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ตลอดจนความช่วยเหลือ บริการสนับสนุน และสิ่งอำนวยความสะดวกในรูปแบบอื่น

(ไอ) ส่งเสริมการฝึกอบรมผู้ประกอบการวิชาชีพและบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับคนพิการให้ทราบถึงสิทธิที่รับรองไว้ในอนุสัญญานี้ เพื่อให้ความช่วยเหลือและบริการตามที่ประกันไว้โดยสิทธิเหล่านั้นได้ดียิ่งขึ้น

2. รัฐภาคีแต่ละรัฐรับที่จะดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมโดยใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่ของตน และหากจำเป็นภายใต้กรอบของความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในการทำให้สิทธิเหล่านี้กลายเป็นจริงอย่างเต็มที่โดยลำดับ โดยไม่กระทบต่อพันธกรณีที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้ซึ่งมีผลใช้บังคับทันทีตามกฎหมายระหว่างประเทศ

3. ในการพัฒนาและปฏิบัติตามกฎหมายและนโยบายเพื่ออนุวัติอนุสัญญานี้และในกระบวนการตัดสินใจอื่นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคนพิการ ให้รัฐภาคีหารือกับคนพิการอย่างใกล้ชิดและให้คนพิการ รวมทั้งให้เด็กพิการได้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันผ่านทางองค์กรที่เป็นผู้แทนของตน

4. อนุสัญญานี้จะไม่มีผลกระทบต่อบทบัญญัติใดๆ ที่เป็นประโยชน์ยิ่งกว่าในการทำให้สิทธิของคนพิการกลายเป็นจริง และที่ได้ระบุไว้ในกฎหมายของรัฐภาคีหรือกฎหมายระหว่าง

ประเทศที่มีผลบังคับใช้ต่อรัฐนั้น ทั้งนี้ จะห้ามจำกัดหรือลดรอนสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานใดๆ ที่ได้รับการยอมรับหรือที่มีอยู่แล้วในรัฐภาคีของอนุสัญญาี้ตามกฎหมาย อนุสัญญา กฎระเบียบ หรือจารีตประเพณี โดยอ้างว่าอนุสัญญาี้ไม่รับรองสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าวหรือ รับรองสิทธิหรือเสรีภาพนั้นในขอบเขตที่น้อยกว่า

5. ให้บทบัญญัติของอนุสัญญาี้ครอบคลุมถึงทุกส่วนของสหพันธรัฐโดยปราศจากข้อ จำกัดหรือข้อยกเว้นใดๆ

ข้อ 5 ความเท่าเทียมกันและไม่เลือกปฏิบัติ

1. รัฐภาคียอมรับว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกันเบื้องหน้าและภายใต้กฎหมาย และมีสิทธิ ที่จะได้รับความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ที่เท่าเทียมกันตามกฎหมายโดยปราศจากการเลือก ปฏิบัติใดๆ

2. ให้รัฐภาคีห้ามการเลือกปฏิบัติทั้งปวงเพราะเหตุแห่งความพิการ และประกันให้คน พิการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพจากการเลือกปฏิบัติด้วย เหตุทั้งปวง

3. เพื่อเป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมกันและจัดการเลือกปฏิบัติ ให้รัฐภาคีดำเนินขั้นตอน ที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อประกันว่าจะจัดให้มีการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล

4. มาตรการเฉพาะซึ่งจำเป็นในการเร่งหรือเพื่อให้บรรลุถึงความเท่าเทียมกันในทาง ปฏิบัติแก่คนพิการต้องไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขของอนุสัญญาี้

ข้อ 6 สตรีพิการ

1. รัฐภาคียอมรับว่าสตรีและเด็กพิการนั้นตกอยู่ภายใต้การเลือกปฏิบัติอย่างทวีคูณและ ในการนี้รัฐภาคีต้องดำเนินมาตรการเพื่อประกันว่าสตรีและเด็กหญิงพิการจะได้อุปโภคสิทธิ มนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงอย่างเต็มที่และโดยเท่าเทียมกัน

2. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อประกันให้เกิดการพัฒนาความ ก้าวหน้าและการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่สตรีอย่างเต็มที่เพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลเหล่านี้จะ สามารถใช้และอุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาี้

ข้อ 7 เด็กพิการ

1. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่จำเป็นทั้งปวงเพื่อประกันว่า เด็กพิการได้อุปโภคสิทธิ มนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับเด็กอื่น

2. ในการดำเนินการทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็กพิการ ประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่ต้อง คำนึงถึงเป็นลำดับแรก

3. ให้รัฐภาคีประกันว่าเด็กพิการมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นโดยเสรีในทุกเรื่องที่มี ผลกระทบต่อตน ทั้งนี้ความคิดเห็นดังกล่าวของเด็กจะได้รับการพิจารณาตามสมควรแก่อายุและ

วุฒิภาวะของเด็กนั้นบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับเด็กอื่น และได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับวัยและความพิการ เพื่อให้สิทธิดังกล่าวบังเกิดผล

ข้อที่ 8 การสร้างความตระหนัก

1. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิผล เหมาะสม และมีผลทันทีเพื่อ

(เอ) สร้างความตระหนักเกี่ยวกับคนพิการให้มีขึ้นในสังคม รวมทั้งในระดับครอบครัว และเสริมสร้างการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของคนพิการ

(บี) ต่อสู้กับเจตคติแบบเก่า อคติ และการปฏิบัติที่เป็นภัยต่อคนพิการซึ่งรวมถึงเจตคติอคติและการปฏิบัติบนพื้นฐานของเพศและวัยในทุกด้านของการดำเนินชีวิต

(ซี) ส่งเสริมการตระหนักถึงความสามารถและการมีส่วนร่วมสนับสนุนของคนพิการต่อสังคม

2. มาตรการเพื่อการนี้รวมถึง

(เอ) ริเริ่มและคงไว้ซึ่งการรณรงค์สร้างความตระหนักแก่สาธารณะที่มีประสิทธิผล เพื่อ

(1) ปลุกฝังการยอมรับในสิทธิของคนพิการ

(2) ส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกและเพิ่มความตระหนักทางสังคมต่อคนพิการ

(3) ส่งเสริมการยอมรับทักษะ ข้อดี และความสามารถของคนพิการและการ

ยอมรับการมีส่วนร่วมสนับสนุนของคนพิการต่อสถานที่ทำงานและตลาดแรงงาน

(บี) เสริมสร้างเจตคติในการเคารพสิทธิของคนพิการในทุกระดับการศึกษารวมทั้งในเด็กตั้งแต่วัยเยาว์

(ซี) สนับสนุนให้องค์กรสื่อทั้งปวงเสนอภาพลักษณ์ขององค์กรคนพิการในลักษณะที่สอดคล้องกับความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญา

(ดี) ส่งเสริมโปรแกรมการฝึกอบรมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับคนพิการและสิทธิของคนพิการ

ข้อ 9 ความสามารถในการเข้าถึง

1. เพื่อให้คนพิการดำรงชีวิตอยู่ได้โดยอิสระและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกด้านของการดำเนินชีวิต รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมที่จะให้คนพิการสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การขนส่ง สารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศและการสื่อสาร และสิ่งอำนวยความสะดวกรวมถึงบริการอื่นที่เปิดหรือที่จัดให้แก่สาธารณะทั้งในเมืองและในชนบท ทั้งนี้ บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น มาตรการเหล่านี้ซึ่งรวมถึงการบ่งชี้และการขจัดอุปสรรคและข้อกีดกันต่อความสามารถในการเข้าถึง ซึ่งจะใช้บังคับกับ

(เอ) อาคาร ถนน การขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานที่ รวมถึงโรงเรียน บ้าน สถานบริการทางการแพทย์ และสถานที่ทำงาน

(บี) บริการสารสนเทศ การสื่อสาร และบริการอื่นๆ รวมถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์และบริการในกรณีฉุกเฉิน

2. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมดังนี้

(เอ) พัฒนา ประกาศใช้ และตรวจสอบติดตามการปฏิบัติตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติขั้นต่ำ เพื่อการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เปิดหรือที่จัดให้แก่สาธารณะ

(บี) ประกันว่าองค์กรภาคเอกชนซึ่งจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เปิดหรือจัดให้แก่สาธารณะจะคำนึงถึงแง่มุมทุกด้านของการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสำหรับคนพิการ

(ซี) จัดการฝึกอบรมสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับปัญหาการเข้าถึงที่คนพิการเผชิญอยู่

(ดี) จัดให้มีสัญลักษณ์ที่เป็นอักษรเบรลล์ และในรูปแบบที่อ่านและเข้าใจได้ง่ายไว้ในอาคารและสถานที่ที่เปิดให้แก่สาธารณะ

(อี) จัดให้มีรูปแบบความช่วยเหลือที่เป็นสิ่งมีชีวิต และเป็นสื่อกลางรวมถึงคนนำทาง ผู้อ่าน และล่ามภาษามือมืออาชีพ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงอาคาร และสถานที่ที่เปิดให้แก่สาธารณะ

(เอฟ) ส่งเสริมรูปแบบที่เหมาะสมอื่นๆ ของความช่วยเหลือ และการสนับสนุนแก่คนพิการเพื่อประกันให้คนพิการเข้าถึงสารสนเทศ

(จี) ส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ๆ รวมถึงอินเทอร์เน็ต

(เอช) ส่งเสริมการออกแบบ การพัฒนา การผลิต และการจำหน่ายเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศและการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงได้ตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม เพื่อให้เกิดการเข้าถึงเทคโนโลยีและระบบดังกล่าวด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำสุด

ข้อ 10 สิทธิในชีวิต

รัฐภาคียืนยันว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่มีมาแต่กำเนิดในการมีชีวิต และจะดำเนินการที่จำเป็นทั้งปวงเพื่อให้คนพิการสามารถอุปโภคสิทธิดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ข้อ 11 สถานการณ์ที่มีความเสี่ยงและสถานการณ์ฉุกเฉินทางมนุษยธรรม

รัฐภาคีจะดำเนินการที่จำเป็นทั้งปวงเพื่อประกันการคุ้มครองและความปลอดภัยของคนพิการในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง รวมทั้งสถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธ สถานการณ์ฉุกเฉินทางมนุษยธรรม และการเกิดขึ้นของภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทั้งนี้ ตามพันธกรณีของรัฐภาคีภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งรวมทั้งกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ข้อ 12 การยอมรับอย่างเท่าเทียมกันเบื้องหน้ากฎหมาย

1. รัฐภาคียืนยันว่าคนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลเบื้องหน้ากฎหมายในทุกแห่งหน
2. ให้รัฐภาคียอมรับว่าคนพิการอุปโภคความสามารถทางกฎหมายในทุกด้านของการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น
3. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในการจัดให้คนพิการเข้าถึงการสนับสนุนที่ตนต้องการในการใช้ความสามารถทางกฎหมาย
4. ให้รัฐภาคีประกันว่ามาตรการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถทางกฎหมาย จะให้การปกป้องที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล เพื่อป้องกันการใช้ความสามารถนั้นไปในทางที่ผิด ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ มาตรการปกป้องดังกล่าวจะต้องประกันให้มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถทางกฎหมายนั้น เคารพสิทธิ เจตนาธรรม และความประสงค์ของบุคคลนั้น ปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อนและอิทธิพลที่เกินควร อีกทั้งต้องได้สัดส่วนและเหมาะสมกับสภาพการณ์ของบุคคล โดยจะบังคับใช้ในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และจะต้องมีการทบทวนเป็นระยะโดยหน่วยงานที่มีอำนาจซึ่งมีความเป็นอิสระและเป็นกลางหรือองค์กรทางตุลาการ มาตรการปกป้องดังกล่าวจะต้องได้สัดส่วนกับระดับที่มาตรการกระทบต่อสิทธิและส่วนได้ส่วนเสียของบุคคลนั้น
5. ภายใต้บทบัญญัติของข้อนี้ ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการทั้งปวงที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล เพื่อประกันสิทธิที่เท่าเทียมกันของคนพิการในการเป็นเจ้าของหรือรับทรัพย์สินรดก การควบคุมเรื่องการเงินของตนเอง และการเข้าถึงเงินกู้ธนาคารการจ้างงาน และสินเชื่อทางการเงินในรูปแบบอื่นอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งต้องประกันว่าคนพิการจะไม่ถูกลิดรอนทรัพย์สินตามอำเภอใจ

ข้อ 13 การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

1. ให้รัฐภาคีประกันการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับคนพิการบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ซึ่งรวมถึงการให้ความช่วยเหลือในเรื่องกระบวนการพิจารณาและความช่วยเหลือที่เหมาะสมตามวัย เพื่ออำนวยความสะดวกในการแสดงบทบาทของคนพิการในฐานะผู้มีส่วนร่วมโดยตรงและโดยอ้อม รวมทั้งในฐานะเป็นพยานในกระบวนการพิจารณาทางกฎหมายทั้งปวง รวมทั้งในขั้นตอนการสอบสวน และกระบวนการเบื้องต้นอื่นๆ
2. เพื่อประกันการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับคนพิการให้รัฐภาคีส่งเสริมการฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ทำงานในด้านกระบวนการยุติธรรม รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

ข้อ 14 เสรีภาพและความมั่นคงของบุคคล

1. ให้รัฐภาคีประกันให้คนพิการบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น
 - (เอ) อุปโภคสิทธิในเสรีภาพและความมั่นคงของบุคคล

(บี) ไม่ถูกลิดรอนเสรีภาพของตนโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือตามอำเภอใจและการลิดรอนเสรีภาพใดๆ จะต้องสอดคล้องกับกฎหมาย และไม่ว่าในกรณีใดก็ตามความพิการที่มีอยู่ย่อมไม่เป็นเหตุแห่งการลิดรอนสิทธิเสรีภาพ

2. ให้รัฐภาคีประกันว่าหากคนพิการถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพโดยกระบวนการใดๆ พวกเขาจะมีสิทธิได้รับหลักประกันที่สอดคล้องกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น และจะได้รับการปฏิบัติโดยสอดคล้องกับความมุ่งประสงค์และหลักการของอนุสัญญาฯนี้ รวมทั้งการได้รับการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล

ข้อ 15 เสรีภาพจากการถูกทรมาน หรือการลงโทษ หรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

1. บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีมิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์ โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรีของบุคคลนั้นมิได้

2. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการทั้งปวงทางกฎหมาย ทางปกครอง ทางศาล หรือมาตรการอื่น ๆ ที่มีประสิทธิผล เพื่อป้องกันคนพิการจากการเป็นเหยื่อของการกระทำทรมาน ปฏิบัติ หรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ข้อ 16 เสรีภาพจากการถูกแสวงประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิด

1. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการทั้งปวงทางกฎหมาย ทางปกครอง สังคม การศึกษาและ มาตรการอื่นที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อคุ้มครองคนพิการทั้งภายในและนอกเคหสถานจากการถูก แสวงประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิดในทุกรูปแบบ รวมถึงการกระทำเช่นว่า บนพื้นฐานของเพศสภาพ

2. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อป้องกันการถูกแสวงประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิด ด้วยการประกันให้มีรูปแบบความช่วยเหลือและการสนับสนุน ที่เหมาะสมและคำนึงถึงเพศและวัยแก่คนพิการและครอบครัวและผู้ดูแล รวมทั้งการจัดทำข้อมูล สารสนเทศและการศึกษาว่าด้วยการหลีกเลี่ยงตระหนักและรายงานเหตุการณ์การถูกแสวง ประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิด ให้รัฐภาคีประกันว่าการบริการให้ความ คุ้มครองจะคำนึงถึงวัยเพศสภาพ และความพิการของบุคคล

3. เพื่อป้องกันมิให้เกิดการถูกแสวงประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิด ให้ รัฐภาคีประกันว่าสิ่งอำนวยความสะดวก และโปรแกรมที่ออกแบบเพื่อให้บริการคนพิการจะต้อง ได้รับการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพจากหน่วยงานอิสระ

4. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงในการส่งเสริมการฟื้นคืน การฟื้นฟู สมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ และการรับรู้ และการคืนสู่สังคมของคนพิการซึ่งตกเป็นเหยื่อของ การถูกแสวงประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิดไม่ว่าในรูปแบบใดๆ รวมถึงโดย

การจัดให้มีบริการให้ความคุ้มครองการฟื้นคืนและการคืนสู่สังคมเช่นว่านั้นจะต้องเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ ความเป็นอยู่ที่ดี การเคารพตนเอง ศักดิ์ศรีและการอยู่ได้ด้วยตนเองของบุคคลและคำนึงถึงความต้องการจำเป็นเฉพาะตามเพศสภาพและวัยของบุคคลด้วย

5. ให้รัฐภาคีจัดทำกฎหมายและนโยบายที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงกฎหมายและนโยบายสำหรับสตรีและเด็กเป็นการเฉพาะ เพื่อประกันว่าการถูกแสวงประโยชน์การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิดที่เกิดขึ้นจะได้รับการพิสูจน์ทราบ สอบสวนและฟ้องร้องดำเนินคดีต่อไปได้ในกรณีที่เหมาะสม

ข้อ 17 การคุ้มครองบูรณภาพของบุคคล

คนพิการทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเคารพในบูรณภาพทางร่างกายและจิตใจของตนบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ข้อ 18 เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐานและการถือสัญชาติ

1. ให้รัฐภาคียอมรับสิทธิของคนพิการที่จะมีเสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน เสรีภาพในการเลือกที่อยู่อาศัยของตนเอง และการถือสัญชาติบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น รวมทั้งโดยการประกันให้คนพิการ

(เอ) มีสิทธิในการได้และเปลี่ยนแปลงสัญชาติ และจะต้องไม่ถูกถอนสัญชาติตามอำเภอใจหรือเพราะเหตุแห่งความพิการ

(บี) ไม่ถูกไล่ออกจากการมีสิทธิที่จะได้รับครอบครองและใช้เอกสารสัญชาติของตน หรือเอกสารอื่นเกี่ยวกับบัตรประจำตัวหรือดำเนินขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง อาทิ ขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมืองที่จำเป็นในการโยกย้ายถิ่นฐานได้ ทั้งนี้เพราะเหตุแห่งความพิการ

(ซี) ย่อมออกจากประเทศใดๆ รวมทั้งประเทศของตนได้โดยเสรี

(ดี) ไม่ถูกไล่ออนสิทธิในการเดินทางเข้าประเทศของตนตามอำเภอใจหรือเพราะเหตุแห่งความพิการ

2. เด็กพิการจะได้รับการจดทะเบียนทันทีหลังจากเกิด และจะมีสิทธิตั้งแต่เกิดในการมีชื่อ มีสิทธิที่จะได้มาซึ่งสัญชาติ และในขอบเขตที่เป็นไปได้ที่สุด สิทธิที่จะรู้จัก และได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดาของตนในขอบเขตที่เป็นไปได้ที่สุด

ข้อ 19 การอยู่ได้โดยอิสระและการเป็นส่วนหนึ่งในชุมชน

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญานี้ ยอมรับสิทธิเท่าเทียมกันของคนพิการทั้งหลายในการอยู่อาศัยในชุมชน โดยสามารถเลือกได้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่น และจะดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมที่เอื้อให้คนพิการได้อุปโภคสิทธินี้ได้อย่างเต็มที่ และการเป็นส่วนหนึ่งและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในชุมชน รวมทั้งประกันว่า

(เอ) คนพิการมีโอกาสเลือกสถานที่อยู่อาศัย ทั้งสถานที่ตั้งและบุคคลที่ตนต้องการอาศัย อยู่ด้วยบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น และไม่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในที่อาศัยที่มีการจัดเตรียมให้เฉพาะเท่านั้น

(บี) คนพิการจะสามารถเข้าถึงบริการในระดับต่างๆ ทั้งบริการภายในเคหสถาน บริการที่พักอาศัย และบริการสนับสนุนอื่นๆ ในชุมชน รวมถึงความช่วยเหลือส่วนบุคคลที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนและการป้องกันการถูกทำให้โดดเดี่ยวหรือแบ่งแยกออกจากชุมชน

(ซี) บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชนที่จัดไว้สำหรับประชาชนทั่วไปจะต้องจัดไว้สำหรับคนพิการบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน และตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของคนพิการ

ข้อ 20 การเคลื่อนไหวส่วนบุคคล

ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการเคลื่อนไหวส่วนบุคคลสำหรับคนพิการอย่างเป็นอิสระที่เป็นไปได้สูงสุด รวมทั้ง

(เอ) การอำนวยความสะดวก u3604 ดวกในการเคลื่อนไหวส่วนบุคคลของคนพิการในลักษณะ และเวลาที่คนพิการเลือก และในราคาที่คนพิการสามารถจ่ายได้

(บี) การอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงเครื่องช่วยการเคลื่อนไหว เครื่องมือ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก และรูปแบบความช่วยเหลือที่เป็นสิ่งมีชีวิตและสื่อกลาง รวมทั้งทำให้สิ่งดังกล่าวอยู่ในราคาที่คนพิการสามารถจ่ายได้

(ซี) การจัดการฝึกอบรมด้านทักษะการเคลื่อนไหวให้แก่คนพิการ และแก่เจ้าหน้าที่เฉพาะทางที่ทำงานกับคนพิการ

(ดี) การสนับสนุนให้องค์กรที่ผลิตเครื่องช่วยในการเคลื่อนไหว เครื่องมือ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ดำเนินถึงทุกแง่มุมของการเคลื่อนไหวสำหรับคนพิการ

ข้อ 21 เสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น และการเข้าถึงสารสนเทศ

ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อประกันให้คนพิการสามารถใช้สิทธิในการมีเสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น รวมถึงเสรีภาพในการแสวงหา ได้รับ และเผยแพร่สารสนเทศ และความคิดบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น และโดยผ่านรูปแบบการสื่อสารทั้งปวงที่คนพิการเลือก ตามที่ได้นิยามไว้ในข้อ 2 ของอนุสัญญาฯ โดยรวมถึง

(เอ) การจัดให้มีสารสนเทศที่มีไว้สำหรับประชาชนทั่วไปแก่คนพิการในรูปแบบ และเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงได้และเหมาะสมต่อความพิการในรูปแบบต่างๆ ภายในเวลาที่เหมาะสม และไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่ม

(บี) การยอมรับและอำนวยความสะดวกการใช้ภาษามือ อักษรเบรลล์ การสื่อสารทางเลือก และการสื่อสารเสริม และช่องทางวิธีการ และรูปแบบการสื่อสารทั้งปวงที่สามารถเข้าถึงได้ที่คนพิการเลือกในการมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐ

(ซี) การเร่งรัดองค์กรภาคเอกชนซึ่งให้บริการประชาชนโดยทั่วไป รวมถึงบริการผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อให้สารสนเทศและบริการในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

(ดี) การสนับสนุนให้สื่อมวลชน รวมทั้งผู้ให้บริการสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตจัดทำบริการของตนให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้

(อี) การยอมรับและส่งเสริมการใช้ภาษามือ

ข้อ 22 การเคารพความเป็นส่วนตัว

1. คนพิการไม่ว่าจะมีสถานที่อยู่อาศัยหรือการจัดที่อยู่อาศัยลักษณะใดจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อทางจดหมายหรือการสื่อสารชนิดอื่นโดยพลการ หรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกลบหลู่ ภัยรบกวนและชื่อเสียงโดยมิชอบด้วยกฎหมายมิได้ คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับ ความคุ้มครองตามกฎหมายจากการถูกแทรกแซงหรือถูกลบหลู่ดังกล่าว

2. ให้รัฐภาคีคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ข้อ 23 การเคารพในการสร้างครอบครัวและสถาบันครอบครัว

1. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิผลและเหมาะสม เพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในทุกด้านที่เกี่ยวกับการสมรส ครอบครัว ความเป็นบิดามารดาและความสัมพันธ์ต่าง ๆ บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น โดยประกันว่า

(เอ) สิทธิของคนพิการทั้งปวงที่ถึงวัยสมรสให้สามารถสมรสและสร้างครอบครัวได้บนพื้นฐานของความยินยอมพร้อมใจ และโดยอิสระของผู้เจตนาจะสมรสกัน

(บี) สิทธิของคนพิการในการตัดสินใจได้อย่างอิสระและอย่างมีความรับผิดชอบในการกำหนดจำนวนบุตรและการเว้นระยะการมีบุตร และให้เข้าถึงสารสนเทศที่เหมาะสมกับวัย การให้ความรู้เกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ และการวางแผนครอบครัวย่อมได้รับการยอมรับ และจัดให้มีวิธีการที่ช่วยให้คนพิการสามารถใช้สิทธิเหล่านี้ได้

(ซี) คนพิการรวมทั้งเด็กพิการ คงไว้ซึ่งความสามารถในการเจริญพันธุ์บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

2. ให้รัฐภาคีประกันสิทธิและความรับผิดชอบของคนพิการในเรื่องการปกครองบุตร การปกป้องบุตร การได้รับมอบหมายให้ดูแลบุตร และการรับบุตรบุญธรรมหรือรูปแบบใดๆ ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ปรากฏในกฎหมายภายในในทุกกรณีประโยชน์สูงสุดของเด็กจะ

เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ให้รัฐภาคีให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่คนพิการในการทำหน้าที่รับผิดชอบเลี้ยงดูบุตร

3. ให้รัฐภาคีประกันว่าเด็กพิการมีสิทธิเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในด้านชีวิตครอบครัวและเพื่อให้สามารถใช้สิทธิเหล่านี้ได้จริง และเพื่อป้องกันการปกปิด ทอดทิ้งละเลย และพรากเด็กพิการจากครอบครัว รัฐภาคีจะดำเนินการเพื่อจัดให้มีสารสนเทศ การบริการ และการสนับสนุนที่ครอบคลุม และตั้งแต่แรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว

4. ให้รัฐภาคีประกันว่าเด็กจะไม่ถูกแยกจากบิดามารดา โดยขัดต่อความประสงค์ของบิดามารดา เว้นแต่จะกำหนดโดยหน่วยงานที่มีอำนาจว่าการแยกเช่นนี้จำเป็นเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยสอดคล้องกับกฎหมายและวิธีพิจารณาที่ใช้บังคับอยู่ ทั้งนี้ การกำหนดเช่นนี้อาจถูกทบทวนได้โดยทางศาล ในทุกกรณีเด็กย่อมไม่ถูกแยกจากบิดามารดาเพราะเหตุแห่งความพิการไม่ว่าของเด็กหรือของบิดา หรือของมารดา หรือของทั้งบิดาและมารดา

5. ในกรณีที่ครอบครัวใกล้ชิดไม่สามารถดูแลเด็กพิการได้ ให้รัฐภาคีดำเนินการความพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เด็กพิการได้รับการดูแลทางเลือกภายในครอบครัวขยายของเด็กนั้น แต่หากยังไม่อาจเป็นไปได้ก็ให้ได้รับการดูแลแบบครอบครัวภายในชุมชนที่เด็กพิการดังกล่าวอาศัยอยู่

ข้อ 24 การศึกษา

1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของคนพิการด้านการศึกษา และเพื่อให้สามารถใช้สิทธิเหล่านี้ได้จริงโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ และบนพื้นฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกันให้รัฐภาคีประกันการมีระบบการศึกษาแบบเรียนร่วมในทุกระดับและการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยมุ่งเพื่อ

(เอ) การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ และการสำนึกในศักดิ์ศรี และคุณค่าของตนเองอย่างเต็มที่ และการเสริมสร้างการเคารพในสิทธิมนุษยชน เสรีภาพขั้นพื้นฐานและความหลากหลายของมนุษย์

(บี) การให้คนพิการได้พัฒนาบุคลิกภาพ พรสวรรค์ และความคิดสร้างสรรค์ของตน รวมทั้งความสามารถด้านจิตใจและร่างกายให้ถึงศักยภาพสูงสุด

(ซี) การให้คนพิการสามารถเข้ามีส่วนร่วมในสังคมเสรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้สามารถใช้สิทธินี้ได้จริง ให้รัฐภาคีประกันว่า

(เอ) คนพิการจะไม่ถูกกีดกันออกจากระบบการศึกษาทั่วไปเพราะเหตุแห่งความพิการ และเด็กพิการนั้นจะไม่ถูกกีดกันจากการศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษา และโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย หรือการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพราะเหตุแห่งความพิการ

(บี) คนพิการสามารถเข้าถึงการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาแบบเรียนร่วมที่มีคุณภาพ และโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

(ซี) คนพิการจะได้รับความช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลกับความต้องการของแต่ละบุคคล

(ดี) คนพิการได้รับการสนับสนุนตามที่ต้องการในระบบการศึกษาทั่วไปเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพแก่คนพิการนั้น

(อี) มีการจัดมาตรการสนับสนุนเฉพาะบุคคลที่มีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาการ และการพัฒนาทางสังคมอย่างสูงสุด และสอดคล้องกับเป้าหมายการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างเต็มที่

3. ให้รัฐภาคีดำเนินการให้คนพิการสามารถเรียนรู้ทักษะในการพัฒนาชีวิตและทักษะทางสังคมเพื่อให้สามารถเข้าร่วมในการศึกษาได้อย่างเต็มที่และเท่าเทียมและในฐานะเป็นสมาชิกของชุมชน เพื่อการนี้ให้รัฐภาคีดำเนินการที่เหมาะสมอันรวมถึง

(เอ) การส่งเสริมการเรียนรู้อักษรเบรลล์ ตัวอักษรทางเลือกอื่น ช่องทางวิธีการ และรูปแบบการสื่อสารทางเลือกและการสื่อสารเสริม และทักษะการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและเคลื่อนไหว และการส่งเสริมการสนับสนุนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และระบบพี่เลี้ยง

(บี) การส่งเสริมให้มีการเรียนภาษามือ และการสนับสนุนเอกลักษณ์ทางภาษาของชุมชนคนหูหนวก

(ซี) การประกันว่าการให้การศึกษาแก่บุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กตาบอด หูหนวก หรือตาบอดหูหนวกจะมีภาษาและวิธีสื่อสารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับแต่ละบุคคล และในสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางวิชาการและการพัฒนาทางสังคมได้อย่างสูงสุด

4. เพื่อเป็นการช่วยประกันการใช้สิทธินี้ได้จริงในประการดังกล่าว ให้รัฐภาคีดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อจ้างครู รวมทั้งครูพิการที่มีความชำนาญในการใช้ภาษามือและ/หรืออักษรเบรลล์ และจะฝึกอบรมผู้ประกอบวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในทุกระดับการศึกษา การฝึกอบรมดังกล่าวจะบรรจุการตระหนักเรื่องความพิการไว้และการใช้ช่องทาง วิธีการ และรูปแบบการสื่อสารทางเลือกและการสื่อสารเสริมที่เหมาะสม เทคนิค สื่อ และวิธีการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนคนพิการ

5. ให้รัฐภาคีประกันว่าคนพิการสามารถเข้าถึงการศึกษาทั่วไปในระดับอุดมศึกษาการฝึกอบรมวิชาชีพ การศึกษาผู้ใหญ่ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตปราศจากการเลือกปฏิบัติและบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น เพื่อการนี้ ให้รัฐภาคีประกันว่าจะจัดให้ความช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลแก่คนพิการ

ข้อ 25 สุขภาพ

รัฐภาคียอมรับว่าคนพิการมีสิทธิในการอุปโภคมาตรฐานสาธารณสุขที่สูงสุดเท่าที่จะหาได้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการ ให้รัฐภาคีดำเนินการ u3585 การที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อประกันให้คนพิการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขโดยคำนึงถึงเพศสภาพ รวมถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านสุขภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้รัฐภาคี

(เอ) จัดให้มีบริการด้านสุขภาพโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หรือที่สามารถจ่ายได้สำหรับคนพิการในระดับคุณภาพและมาตรฐานเช่นเดียวกับที่จัดให้บุคคลอื่น รวมถึงบริการด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ และโปรแกรมสาธารณสุขที่มีให้กับประชาชนทั่วไป

(บี) จัดให้มีบริการด้านสุขภาพที่จำเป็นสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับความพิการรวมทั้งการบ่งชี้และช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มอย่างเหมาะสมและการบริการที่จัดให้เพื่อจำกัดระดับความพิการให้น้อยที่สุด และป้องกันไม่ให้เกิดความพิการเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ รวมทั้งในเด็กและผู้สูงอายุ

(ซี) จัดให้มีบริการด้านสุขภาพเหล่านี้ ให้อยู่ใกล้เคียงมากที่สุดกับชุมชนที่คนพิการอาศัยอยู่เท่าที่จะเป็นไปได้ รวมทั้งในพื้นที่ชนบท

(ดี) กำหนดให้บุคลากรทางการแพทย์ให้การดูแลคนพิการด้วยคุณภาพเดียวกันกับที่ให้แก่คนอื่นๆ รวมถึงบนพื้นฐานของความยินยอมโดยสมัครใจ และโดยได้รับข้อมูลข่าวสาร ด้วยการสร้างความตระหนักด้านสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีการอยู่ได้ด้วยตนเอง และความต้องการจำเป็นของคนพิการโดยวิธีฝึกอบรมและประกาศใช้มาตรฐานจรรยาบรรณสำหรับการดูแลสุขภาพโดยภาครัฐและเอกชน

(อี) ห้ามการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในการประกันสุขภาพและการประกันชีวิตซึ่งต้องจัดให้มีอย่างยุติธรรมและสมเหตุสมผล และในกรณีการประกันชีวิตให้เป็นไปตามกฎหมายภายในของรัฐนั้นที่กำหนดให้มีการประกันชีวิตได้

(เอฟ) ป้องกันการปฏิเสธการดูแลสุขภาพหรือการบริการด้านสุขภาพหรืออาหารและสารเหลวโดยเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความพิการ

ข้อ 26 การส่งเสริมสมรรถภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพ

1. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล รวมถึงการสนับสนุนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้คนพิการสามารถบรรลุ และรักษาความเป็นอิสระไว้อย่างสูงสุดเต็มความสามารถทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และการอาชีพ และการรวมเป็นส่วนหนึ่งและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกด้านของชีวิต เพื่อการนี้ ให้รัฐภาคีจัดบริการและโปรแกรมด้านการส่งเสริมสมรรถภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพที่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพ การว่างงาน การศึกษา และบริการสังคม ในลักษณะที่บริการและโปรแกรมเหล่านี้

(เอ) เริ่มดำเนินการตั้งแต่ในระยะแรกสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และบนพื้นฐานการประเมินความต้องการจำเป็นและจุดแข็งของแต่ละบุคคลโดยหลักสหวิชาชีพ

(บี) สนับสนุนการมีส่วนร่วมในชุมชนและการเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนและทุกด้านของสังคม โดยให้เป็นไปตามความสมัครใจของคนพิการ และจัดไว้ให้ใกล้เคียงกับชุมชนที่คนพิการอาศัยอยู่เท่าที่จะเป็นไปได้ รวมทั้งในพื้นที่ชนบท

2. ให้รัฐภาคีส่งเสริมการพัฒนาการฝึกอบรมขั้นต้นและต่อเนื่องสำหรับนักวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านบริการส่งเสริมสมรรถภาพและฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ

3. ให้รัฐภาคีส่งเสริมการจัดให้มีไว้ การให้ความรู้ และการใช้อุปกรณ์ และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ออกแบบสำหรับคนพิการซึ่งต่างล้วนเกี่ยวเนื่องกับการส่งเสริมสมรรถภาพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ข้อ 27 งานและการจ้างงาน

1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของคนพิการในการทำงานบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ทั้งนี้รวมถึงสิทธิในโอกาสที่จะหาเลี้ยงชีพโดยการทำงานที่ตนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกโดยอิสระ และได้รับการยอมรับในตลาดแรงงาน และทำงานในสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปิดกว้างทำงานร่วมกัน และที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ ให้รัฐภาคีปกป้อง และส่งเสริมให้การใช้สิทธิของคนพิการในการทำงานดังกล่าวเป็นจริง รวมถึงสำหรับผู้ซึ่งได้รับความพิการในระหว่างการจ้างงาน โดยการดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสม รวมถึงการตรวจกฎหมาย

(เอ) ห้ามการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการในทุกด้านที่เกี่ยวกับการจ้างงาน รวมถึงเงื่อนไขในการคัดเลือกบุคคล การว่าจ้าง และการจ้างงานการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน และสภาพการทำงานที่ถูกละเลยและปลอดภัย

(บี) กลุ่มครองสิทธิของคนพิการ บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในการมีเงื่อนไขการทำงานที่เป็นธรรมและเอื้อประโยชน์ต่อคนพิการ รวมทั้งโอกาสที่เท่าเทียมกัน และค่าตอบแทนการทำงานที่เท่ากันสำหรับเนื้องานที่เท่ากันความปลอดภัยและเงื่อนไขการทำงานที่ถูกละเลย รวมถึงการคุ้มครองจากการถูกคุกคาม และการจัดการแก้ไขข้อร้องเรียน

(ซี) ประกันว่าคนพิการสามารถใช้สิทธิด้านแรงงานและสภาพแรงงานบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

(ดี) ทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงโปรแกรมแนะแนวอาชีพ และแนะแนวทั่วไป บริการจัดหางาน และการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ

(อี) ส่งเสริมโอกาสการจ้างงานและความก้าวหน้าในอาชีพสำหรับคนพิการในตลาดแรงงาน รวมทั้งความช่วยเหลือในการหางานได้งาน และคงสภาพการจ้างงาน รวมทั้งการกลับเข้าทำงาน

(เอฟ) ส่งเสริมโอกาสในการประกอบอาชีพอิสระ การเป็นผู้ประกอบการและการพัฒนาสหกรณ์ และการเริ่มธุรกิจของตนเอง

(จี) ว่าจ้างคนพิการเข้าทำงานในหน่วยงานภาครัฐ

(เอช) ส่งเสริมการจ้างงานคนพิการในหน่วยงานภาคเอกชนด้วยนโยบายและมาตรการที่เหมาะสม ซึ่งอาจรวมถึงโปรแกรมที่เป็นมาตรการเชิงบวกสิ่งจูงใจ และมาตรการอื่นๆ

(ไอ) ประกันว่ามีการจัดให้ความช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลแก่คนพิการในสถานที่ทำงาน

(เจ) ส่งเสริมให้คนพิการได้รับประสบการณ์ทำงานในตลาดแรงงานเปิด

(เค) ส่งเสริมให้มีโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ และวิชาชีพการรักษาตำแหน่งงาน และการกลับเข้าทำงานสำหรับคนพิการ

2. ให้รัฐภาคีประกันว่าคนพิการย่อมไม่ถูกนำลงไปเป็นทาสหรือไม่ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส และจะได้รับการคุ้มครองจากการถูกเกณฑ์แรงงานหรือแรงงานบังคับ ทั้งนี้บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ข้อ 28 มาตรฐานความเป็นอยู่และความคุ้มครองทางสังคมอย่างเพียงพอ

1. รัฐภาคียอมรับถึงสิทธิของคนพิการในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่เพียงพอสำหรับตนและครอบครัว รวมถึงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัยที่เพียงพอและสภาพการครองชีพที่ดีอย่างต่อเนื่อง และให้รัฐภาคีดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อปกป้องและส่งเสริมให้สิทธินี้เกิดขึ้นได้จริงโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการ

2. รัฐภาคียอมรับถึงสิทธิของคนพิการในการได้รับความคุ้มครองทางสังคม และการอุปโภคสิทธินั้น โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการ และให้รัฐภาคีดำเนินขั้นตอนเพื่อปกป้องและส่งเสริมให้สิทธินี้เกิดขึ้นได้จริง ทั้งนี้รวมถึงมาตรการดังนี้

(เอ) ประกันการเข้าถึงบริการน้ำสะอาดโดยคนพิการอย่างเท่าเทียม และประกันการเข้าถึงบริการอุปกรณ์ต่างๆ และความช่วยเหลืออื่นสำหรับความต้องการจำเป็นอันเกี่ยวเนื่องกับความพิการที่เหมาะสม และสามารถจ่ายได้

(บี) ประกันการเข้าถึงโปรแกรมการคุ้มครองทางสังคม และโปรแกรมลดความยากจนสำหรับคนพิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรี และเด็กหญิงพิการ และผู้สูงอายุที่พิการ

(ซี) ประกันว่าคนพิการและครอบครัวของคนพิการที่มีสภาพความเป็นอยู่ยากจนสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือจากรัฐในเรื่องค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับความพิการรวมถึงการฝึกอบรมที่เพียงพอ การให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือทางการเงิน และการให้ความดูแลชั่วคราว

(ดี) ประกันการเข้าถึงโปรแกรมสวัสดิการที่อยู่อาศัยของรัฐสำหรับคนพิการ

(อี) ประกันการเข้าถึงโปรแกรมและสิทธิประโยชน์หลังการเกษียณอายุสำหรับคนพิการอย่างเท่าเทียม

ข้อ 29 การมีส่วนร่วมทางการเมืองและเรื่องสาธารณะ

ให้รัฐภาคีประกันสิทธิทางการเมืองของคนพิการและการอุปโภคสิทธิดังกล่าวบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น และให้ดำเนินการ

(เอ) ประกันว่าคนพิการสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองและเรื่องสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มทีบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ทั้งโดยตรงหรือโดยผ่านผู้แทนที่ได้รับเลือกอย่างอิสระ รวมถึงสิทธิและโอกาสของคนพิการในการออกเสียงและได้รับเลือกตั้งโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

(1) ประกันให้กระบวนการออกเสียง สิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการออกเสียงเหมาะสมเข้าถึงได้ เข้าใจ และใช้งานได้ง่าย

(2) คຸ້ມครองสิทธิของคนพิการในการออกเสียงด้วยการลงคะแนนลับในการเลือกตั้งและการลงประชามติ โดยปราศจากการคุกคาม และสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งทุกตำแหน่ง และในทุกระดับของภาครัฐ จัดให้มีการอำนวยความสะดวกในการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีเครื่องช่วยความพิการใหม่ๆ ตามความเหมาะสม

(3) รั้งรองให้คนพิการมีเสรีภาพในการแสดงเจตนากรณีในฐานะเป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเพื่อการนี้อนุญาตให้บุคคลที่คนพิการเลือกเองช่วยเหลือในการลงคะแนนเสียง หากจำเป็นและตามที่คนพิการร้องขอ

(บี) ส่งเสริมอย่างแข็งขันให้เกิดสภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพและอย่างเต็มที่โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น และกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในสาธารณกิจ อันรวมถึง

(1) การมีส่วนร่วมในองค์กรพัฒนาเอกชน และสมาคมที่ทำงานด้านสาธารณะและด้านการเมืองของประเทศ รวมทั้งในกิจกรรมและการบริหารของพรรคการเมือง

(2) ก่อตั้งและร่วมกับองค์กรคนพิการ ในการเป็นผู้แทนของคนพิการในระดับนานาชาติ ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

ข้อ 30 การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม นันทนาการ การผ่อนคลายยามว่าง และกีฬา

1. รัฐภาคียอมรับในสิทธิของคนพิการในการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ทั้งนี้ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อประกันว่าคนพิการ

(เอ) เข้าถึงสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้

(บี) เข้าถึงรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร และกิจกรรมอื่นๆ ทางวัฒนธรรมในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้

(ซี) เข้าถึงสถานที่ที่จัดแสดงวัฒนธรรมหรือบริการ อาทิจึงละคร พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ ห้องสมุด และบริการด้านท่องเที่ยว และทั้งนี้ในขอบเขตที่จะทำได้ สามารถเข้าถึงอนุสรณ์สถาน และสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมของชาติ

2. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้คนพิการมีโอกาสได้พัฒนา และใช้ศักยภาพของตนทางด้านการสร้างสรรค์งาน ด้านศิลปะ และสติปัญญา ไม่เพียงแต่เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองเท่านั้น แต่ยังเพื่อเพิ่มคุณค่าให้แก่สังคมอีกด้วย

3. ให้รัฐภาคีดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมทั้งปวงโดยสอดคล้อง หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อประกันว่ากฎหมายต่างๆ ที่คຸ້มครองทรัพย์สินทางปัญญาไม่เป็นการกีดกันที่ไม่สมเหตุสมผล หรือเลือกปฏิบัติต่อการเข้าถึงสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมโดยคนพิการ

4. ให้คนพิการมีสิทธิได้รับการยอมรับ และส่งเสริมอัตลักษณ์เฉพาะด้านวัฒนธรรมและภาษา รวมถึงภาษามือและวัฒนธรรมของคนหูหนวก ทั้งนี้บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

5. เพื่อให้คนพิการได้มีส่วนร่วมบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในกิจกรรมด้าน
นันทนาการ การผ่อนคลายยามว่าง และกีฬา ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมดังนี้

(เอ) กระตุ้นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการเท่าที่จะเป็นไปได้มากที่สุด
ในกิจกรรมกีฬาทั่วไปทุกระดับ

(บี) ประกันให้คนพิการมีโอกาสจัด พัฒนา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา และ
นันทนาการเฉพาะของคนพิการแต่ละประเภทได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะความพิการ และเพื่อ
การนี้ส่งเสริมการจัดให้มีการสอน การฝึกอบรมและทรัพยากรที่เหมาะสมบนพื้นฐานที่เท่าเทียม
กับบุคคลอื่น

(ซี) ประกันให้คนพิการสามารถเข้าถึงสถานที่จัดกีฬา นันทนาการ และท่องเที่ยว

(ดี) ประกันให้เด็กพิการสามารถเข้าถึงอย่างเท่าเทียมกับเด็กอื่นในกิจกรรม การเล่น
นันทนาการ และการผ่อนคลายยามว่าง และกีฬาโดยรวมถึงกิจกรรมเหล่านั้นในระบบโรงเรียน

(อี) ประกันให้คนพิการเข้าถึงบริการจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม นันทนาการ
การท่องเที่ยว การผ่อนคลายยามว่างและกีฬา

ข้อ 31 สถิติและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รัฐภาคีจะดำเนินการเก็บรวบรวมสารสนเทศที่เหมาะสม รวมถึงข้อมูลทางสถิติและ
วิจัย เพื่อให้สามารถจัดทำและดำเนินการตามนโยบาย เพื่อให้ทำให้อนุสัญญา
นี้เกิดผล
กระบวนการรวบรวม และเก็บรักษาสารสนเทศนี้ต้อง

(เอ) สอดคล้องกับมาตรการปกป้องทางกฎหมาย รวมถึงกฎหมายคุ้มครอง ข้อมูล เพื่อ
ประกันการรักษาความลับ และการเคารพในความเป็นส่วนตัวของคนพิการ

(บี) สอดคล้องกับปทัสถานที่ยอมรับกันในทางระหว่างประเทศ เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษย
ชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และหลักจรรยาบรรณในการรวบรวมและใช้สถิติ

2. สารสนเทศที่เก็บรวบรวมตามข้อนี้จะได้รับการจำแนกอย่างเหมาะสม และใช้เพื่อช่วย
ประเมินผลการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐภาคีภายใต้สนธิสัญญานี้ และใช้เพื่อบ่งชี้และแก้ไขข้อ
กีดกันที่คนพิการเผชิญอยู่ในการใช้สิทธิของตน

3. ให้รัฐภาคีรับผิดชอบในการเผยแพร่สถิติเหล่านี้ และประกันว่าคนพิการและบุคคล
อื่นๆ สามารถเข้าถึงสถิติได้